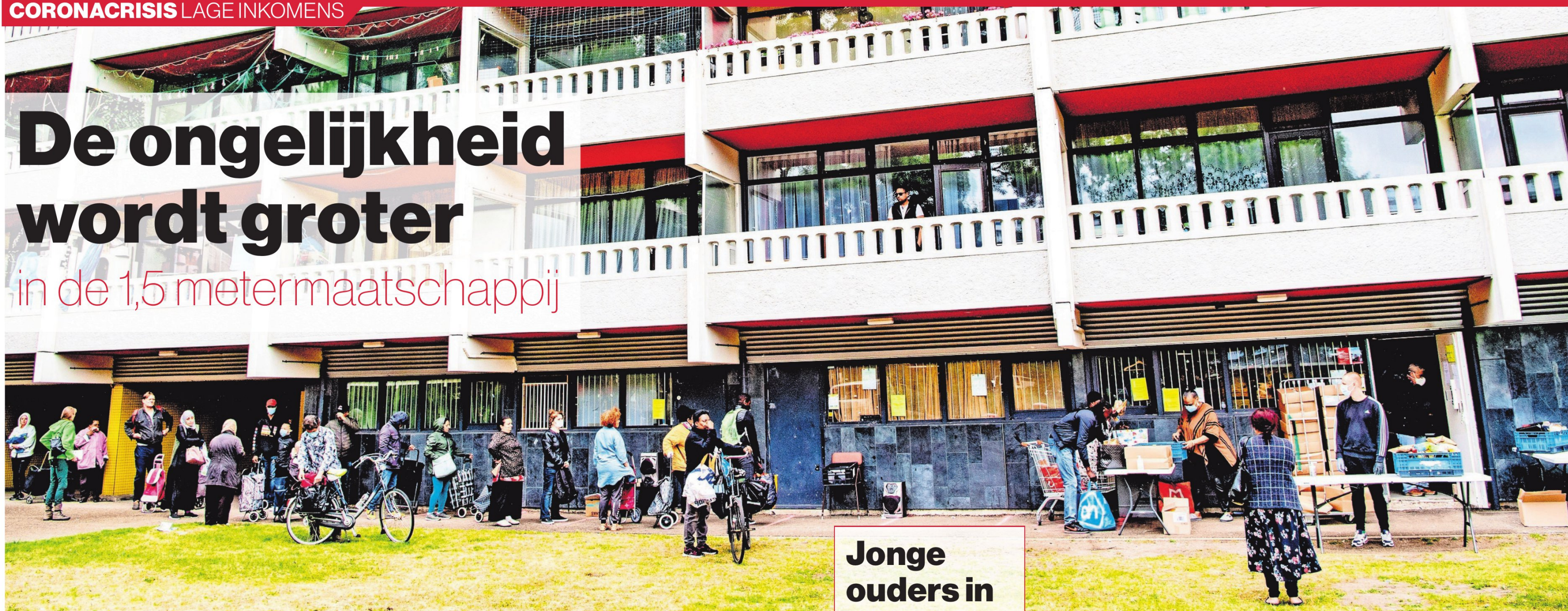

CORONACRISIS LAGE INKOMENS

De ongelijkheid wordt groter

in de 1,5 metermaatschappij

Economische malaise raakt mensen met een kleine portemonnee vaak harder, omdat ze minder financiële reserves hebben. De coronacrisis is extra venijnig voor lage inkomens vanwege de lockdown- en 1,5 metermaatregelen.

Irene van den Berg
Den Haag

Gerechtsdeurwaarder Paul Otter belt, vanwege de coronamaatregelen, even nergens aan. „Ik gooi de envelop in de bus en ga weer door. Dat voelt vreemd, want de meeste mensen zijn nu thuis en ik ga normaal graag met ze in gesprek.” Hoewel zijn werkdagen er dus anders uitzien, merkt hij nog weinig van de economische gevolgen van de lockdown. Al zal dat niet lang meer duren. „De meeste mensen in kwetsbare sectoren hadden in maart nog inkomsten. Vanaf april zijn de eerste wanbetalingen ontstaan. Twee tot drie maanden later wendden de schuldeisers zich pas tot ons.”

De grote klap moet nog komen als het om de economie gaat. De economie krimpt dit jaar naar verwachting met 6,4 procent, een historisch dieptepunt blijkt uit cijfers van De Nederlandsche Bank (DNB). De werkloosheid neemt de komende tijd sterk toe en komt volgend jaar uit op 7,3 procent. Dat zijn meer dan 700.000 werklozen, twee keer zoveel als nu. En dat heeft grote gevolgen. Bijna 9000 huurders hebben zich sinds het begin van de coronacrisis met betalingsproblemen gemeld bij hun woningcorporatie, blijkt uit onderzoek van NRC. En 13 procent van de zzp'ers is, volgens een enquête van Vereniging Eigen Huis, ongerust dat ze hun hypotheeklasten binnen-

Lage inkomens worden dubbel geraakt. Ze lopen meer risico en hebben minder reserves

– Bettina Siflinger, Tilburg University

kort niet meer kunnen ophoesten. Economische neergang vergroot in de regel de kloof tussen rijk en arm. Dat komt omdat de rijken meer financiële reserves hebben. Dat zien we nu al op wereldschaal. Kijk bijvoorbeeld naar de miljoenen straatverkopers en schoonmakers in India, die van enkele euro's per dag moeten rondkomen en nu hun inkomen helemaal kwijt zijn. Een vangnet is er in een arm land als India niet. Maar ook binnen Nederland is de kans groot dat de verschillen tussen arm en rijk toenemen. Niet alleen door de economische crisis, maar ook door socialdistancingregels.

Horeca

De lockdown- en 1,5 metermaatregelen lijken mensen met een laag inkomen extra hard te treffen. Dat komt omdat ze zijn gericht op branches zoals horeca, toerisme en cultuur, waar de inkomens sowieso al lager dan gemiddeld liggen. Uit het Nationaal Salarisonderzoek 2019 blijkt dat het modale inkomen in Nederland in 2019 op 36.000 euro lag. In de horeca was dat 24.868 euro en in recreatie, sport en toerisme 27.518 euro. Cultuur wordt niet als aparte branche genoemd.

Ook het advies om thuis te werken, raakt mensen met een laag inkomen harder. Thuiswerken is voor veel laagopgeleide werknemers geen optie, zo blijkt uit onderzoek van economen van Tilburg University, de Universiteit van Bonn en IZA (Institute of Labor Economics, Bonn). Zij

vroegen zo'n 5500 Nederlanders naar veranderingen in hun werkpatronen tijdens de pandemie. Hoogopgeleide werknemers blijken meer tijd thuis te werken, terwijl lager opgeleiden minder uren werken of zelfs hun baan verliezen. Voor universitair geschoolden lijkt het overschakelen op telewerken relatief het makkelijkst: terwijl bij hen het aandeel thuiswerkuren toenam van 11 tot 68 procent, bleef dit aandeel voor laagopgeleiden steken op een vijfde.

De belangrijkste reden is dat lager opgeleide werknemers vaker werken in beroepen waarbij thuiswerken niet mogelijk is, zoals in de transportsector, detailhandel of catering. „Wanneer je winkelmedewerker bent bij de Kruidvat, valt er weinig thuis te werken”, verklaart een van de onderzoekers, universitair docent Econometrie aan Tilburg University Bettina Siflinger. „Lage inkomens worden door de coronacrisis dubbel geraakt. Zij lopen meer risico om flink minder uren te werken of zelfs hun baan te verliezen. Tegelijkertijd hebben zij vaak minder reserves om het verlies van inkomen te compenseren”, aldus Siflinger.

Al hoeft niet iedereen met een laag inkomen te vrezzen voor zijn baan. Middelbaar- en laagopgeleide werknemers werken ook vaak in essentiële beroepen, zoals de verpleging of de supermarkten. „Ook bijvoorbeeld pakketbezorgers en medewerkers in distributiecentra hebben nu meer werk dan ooit. Zij zitten in een financieel kwetsbare positie, maar die wordt niet slechter door de coronacrisis. Misschien zelfs wel beter”, stelt Dick Jan Abbringh, directeur van Purpose, een adviesbureau dat haar klanten helpt om armoede en schulden in Nederland te bestrijden. Siflinger reageert: „Zij hebben op het moment dan wel een werkze-

Jonge ouders in de knel

AMSTERDAM De coronacrisis heeft verstreckende gevolgen voor de portemonnee van jonge mensen. Bijna vier op de tien consumenten in de leeftijd van 22 tot 37 jaar moesten in april geld lenen om hun rekeningen te betalen.

Dat stelt incassobureau Intrum Group op basis van een steekproef in 24 Europese landen waaronder Nederland. Vooral jonge ouders staan financieel onder druk. Een zorgelijke ontwikkeling, aldus woordvoerder Carlijn Hofland: „We zien dat deze groep vaak weinig gespaard heeft en nauwelijks geld achter de hand heeft voor als het even tegenzit, zoals nu.” Het lijkt er ook niet op dat hun financiële positie snel zal verbeteren, zo stelt ze: „Jongeren zitten vaker in een flexibele baan, verdienen minder dan oudere generaties. Bovendien hebben ze vaak een hoge huur of zitten nog met een studieschuld of andere hoge lasten.” Het probleem speelt niet alleen in Nederland maar ook in andere Europese landen. In de peiling in de leeftijdscategorie 18 tot 21 jaar geeft zelfs 43 procent aan geld in april te hebben moeten lenen om de rekeningen te betalen. Hoeveel geld zij dan gemiddeld hebben geleend, heeft de incasso-onderneming overigens niet nagevraagd. Hofland voegt eraan toe dat het niet per se een lening bij een geldverstrekker hoeft te zijn. „Het kan bijvoorbeeld ook zijn dat ze geld hebben geleend van familie of vrienden.”

kerheid, maar lopen een groter risico op besmetting. Mensen die thuiswerken zijn zowel beschermd tegen besmetting als verlies aan inkomen.” Dat extra risico is er bijvoorbeeld ook voor de slecht betaalde buitenlandse arbeiders in de landbouw, slachterijen en distributiecentra, die opengepakt zitten in overvolle (vakantie)huizen.

De sociale gevolgen van de 1,5 metermaatregelen zijn voor financieel kwetsbare mensen vaak ook groter. „Een aantal overkoepelende gevolgen van de crisis raken diverse kwetsbare groepen fors, zoals het wegvallen van mantelzorg, dagbesteding of de mogelijkheid tot bezoek. Ook hebben verschillende groepen moeite de maatregelen en nieuwe situatie goed te begrijpen of zijn zij niet in staat de overschakeling naar de online maatschappij te maken”, zo stelt Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact, die het kabinet over de sociale gevolgen van de coronacrisis adviseert.

Kwetsbaar

De werkgroep, met leden als de Amsterdamse burgemeester Femke Halsetema en SCP-directeur Kim Putters, onderscheidt drie groepen die financieel kwetsbaar zijn. Allereerst de mensen die al in armoede leefden en/of schulden hadden. „Omdat we weinig mensen spreken en terughoudend zijn met huisontzettingen en beslag op boedels, bestaat het risico dat mensen de afgelopen maanden nog verder zijn weggezaakt in het schuldenmoeras”, vreest deurwaarder Otter, tevens bestuurslid van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders.

De tweede groep zijn mensen die door de coronacrisis financieel in zwaar weer zijn gekomen, zoals zzp'ers, flexwerkers of jongeren die hun baan verliezen of opdrachten

▲ **Mensen halen voedselpakketten op die de voedselbank in Amsterdam uitdeelt.**

FOTO ROBIN UTRECHT

20%

■ **In mei werd ruim 20 procent van de 9,5 miljoen werkenden financieel ondersteund door de overheid.**

24.868

■ **Het modale inkomen in Nederland lag in 2019 op 36.000 euro. In de horeca was dat lager: 24.868 euro.**

mislopen. „De groep werkende armen, die de pech heeft ook nog eens in de verkeerde sector te werken, wordt het zwaarst getroffen. Denk aan zzp'ers in de cultuursector. Zij zagen vanaf de eerste dag van de lockdown hun inkomen achteruitgaan of soms zelfs wegvallen”, licht Abbringh toe. De Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact noemt ook laaggeschoolden, mensen met een migratieachtergrond en oudere werknemers als kwetsbare groepen.

De laatste kwetsbare groep zijn de mensen die nu nog niet in de problemen zit, maar op termijn wel getroffen wordt door de economische malaise. Bijvoorbeeld omdat ze worden ontslagen, minder pensioen krijgen of vanwege bezuinigingen door de overheid. „Er is weinig zicht op hoe groot deze groep is, omdat die nu nog niet bij de overheid voor hulp aanklopt. Deze groep zal relatief laat om ondersteuning of zorg vragen.”

De overheidssteun helpt vooral de tweede groep, en dan ook nog tijdelijk. Toch is dit vangnet, volgens Siflinger, erg belangrijk. „Het voorkomt dat mensen acuut in de problemen komen. Er bestaan niet zoveel landen waar mensen zo ruimhartig zijn geholpen”, aldus de universitair docent Econometrie. De maatregelen zijn, volgens haar, mogelijk onvoldoende om de groeiende ongelijkheid tegen te gaan. „Maar dat zal de komende jaren blijken.”

Overigens blijven de rijken niet helemaal buiten schot. Dat violist André Rieu bijvoorbeeld na één concert een streep moest zetten door zijn Amerikaanse tournee, was voor hem een financiële strop. Van de andere kant, met een vermogen van 23 miljoen op de bank, zo becijferde Quote vorig jaar, kan hij het voorlopig waarschijnlijk nog wel even uitzingen.